862,2 ha-lt 2149,0 ha-le ehk 149,2%. Samal ajal on toimunud muudatused rahvastikutiheduse levingupildis mitte ainult linna uuslaiendeis, vaid ka varemalt asustatud sarastikes. Alljärgneva peamiseks ülesandeks ongi selgitada rahvastikutiheduse levingut ja selles toimunud muudatusi tuginedes eeskätt 1927. a. teostatud korteriuuringu ja 1934. a. rahvaloenduse andmeile.

Rahvastikutiheduse levingust Tartus 1922. ja 1927. aastal.

Esimene kartograafiline ülevaade rahvastikutiheduse levingu kohta Tartus on toodud koguteoses „Tartumaa" ilmunud Tartu linna kirjelduses. Seal on vastaval planigrammil [2]) erineva viirutusega edasi antud 1922. a. rahvaloendusel faktiliselt registreeritud elanike arv sargade resp. kruntide pindala hektaari suhtes. Relatiivse rahvastikutiheduse levingu kaardistamist sarastiku pindala suhtes on samul andmeil taoteldud ka koguteose „Tartu" geograafilises osas. Selles on aga tervete sargade ühtlase viirutamise asemel rakendatud juba saraväärtuste interpolatsioonimeetodit ja rahvastikutiheduse reljeefsemaks esiletoomiseks kasustatud isaritme e. samaarvujooni [3]).

Iseline esitamisviis rahvastiku levingu kinnistamiseks Tartus leiab esmakordselt rakendamist käesolevale kirjutisele lisandatud kartogrammil (vt. lisa I). Tarvitades 1927. aastal korraldatud korteriloendusel kogutud üksikasjalikku andmestikku elanike arvu kohta igal krundil ja igas elamus, on sel kartogrammil absoluutse punktmeetodi kohaselt iga 10 elanikku esitatud ühe punktina suurima võimaliku täpsusega nende tegelikul elukohal. Ühtlasi on Backhoff'i valemi [4])

$$x = s\sqrt{\frac{a_1}{m_1} \cdot n}$$

---

[2]) Tartumaa. Maadeteadusline, majandusline ja ajalooline kirjeldus. Eesti I, lk. 618, joon. 206. Tartus 1925. — Vt. ka: Kant, Edg., Tartu asula ja rahvastik, lk. 19. Tartu 1925.

[3]) Kant, Edg.: Tartu. Linn kui ümbrus ja organism. Linnageograafiline vaatlus, ühtlasi lisand kultuurmaastiku morfoloogiale. Koguteos „Tartu", lk. 418, XXVII planigramm. Tartus 1927.

[4]) Backhoff, G. A.: Förslag till intensitetsskalor för folktäthetskartor, konstruerade enligt den absoluta prickmetoden. *Globen*, Årg. V, nr. 4, 1926. — Ülaltoodud valemis tähendavad: s — kaardimõõtu, a_1 — areaalühikut (käesoleval juhul 1 ha), m_1 — elanike arvu samal areaalühikul, n — punkti väärtust (käesoleval korral 10 el.) ja x — punktide vahelist kaugust.

Tartu IV, lk. 287